

**ANATOLE FRANSENING “FARISHTALAR ISYONI” ROMANIDA
KO’RSATILGAN YOVUZLIK VA ADOLAT TUSHUNCHALARINING
NISBIYLIGI**

Samarqand davlat pedagogika institute 2-bosqich talabasi

Suyunova Sabinaxon Farrux qizi

Dotsent Usarova Laylo Ibragimovna

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Anatole Fransning “Farishtalar isyoni” romanida yovuzlik va adolat tushunchalarining nisbiyligi yoritilgan. Asarda farishtalarning ilohiy tartibga qarshi ongli ravishda isyon ko’tarishi orqali ijtimoiy adolat, ruhiy erkinlik, fikrlash mustaqilligi, hokimiyatning mohiyati va ma’naviy uyg‘onish masalalari falsafiy nuqtai nazardan tahlil qilinadi. Muallif adolat tushunchasi jamiyatning mafkuraviy ehtiyojlariga bog‘liq holda o‘zgarib borishini ta’kidlaydi.*

Kalit so‘zlar: *Yovuzlik, adolat, farishtalar, erkin fikr, ilohiy tartib, jamiyat, ma’naviy isyon.*

**THE RELATIVITY OF THE CONCEPTS OF EVIL AND JUSTICE
IN ANATOLE FRANCE'S NOVEL "THE REBELLION OF THE ANGELS"**

2nd year student of Samarkand State Pedagogical Institute

Suyunova Sabinaxon Farrukh qizi

Associate Professor Usarova Laylo Ibragimovna

Annotation: *This article examines the relativity of the concepts of evil and justice in Anatole France's novel The Rebellion of the Angels. The work analyzes the issues of social justice, spiritual freedom, independence of thought, the nature of power, and spiritual awakening from a philosophical perspective through the conscious rebellion of angels against the divine order. The author emphasizes that the concept of justice changes depending on the ideological needs of society.*

Keywords: Evil, justice, angels, free thought, divine order, society, spiritual rebellion.

ОТНОСИТЕЛЬНОСТЬ ПОНЯТИЙ ЗЛА И СПРАВЕДЛИВОСТИ В РОМАНЕ АНАТОЛЯ ФРАНСА «ВОССТАНИЕ АНГЕЛОВ»

*Студентка 2 курса Самаркандского государственного
педагогического института.*

Суюнова Сабинаксон Фаррух кызы

Доцент Усарова Лайло Ибрагимовна

Аннотация: В статье рассматривается относительность понятий зла и справедливости в романе Анатоля Франса «Восстание ангелов». В работе анализируются вопросы социальной справедливости, духовной свободы, независимости мысли, природы власти и духовного пробуждения с философской точки зрения через осознанное восстание ангелов против божественного порядка. Автор подчёркивает, что понятие справедливости меняется в зависимости от идеологических потребностей общества.

Ключевые слова: Зло, справедливость, ангелы, свобода мысли, божественный порядок, общество, духовный бунт.

Roman voqealari osmon olamidagi farishtalar jamiyatidan boshlanadi. Farishtalar azaldan Xudo tomonidan oʻrnatilgan tartibni mutlaq adolat, deb bilib kelgan. Ular uchun Xudo hukmi soʻnggi haqiqat, unga shubha qilish esa gunoh hisoblangan. Biroq vaqt oʻtishi bilan baʼzi farishtalarda fikrlash va savol berish jarayoni boshlanadi. Ular yaratgan tartibning mukammal emasligini sezishadi. Ular orasida Arxogul (baʼzan Luciferi eslatadi) yetakchi sifatida ajralib chiqadi. U farishtalarning ichidagi eng ziyoli, tafakkurga ega va savol berishdan qoʻrqmaydigan obrazdir. U Xudo yaratgan hukmronlikda ham zoʻravonlik, majburiy itoat va erkin fikrga cheklovlar borligini anglaydi. Bu esa uni “adolat” tushunchasining asl mohiyatini qayta koʻrib chiqishga majbur qiladi. Yerga tushish va insoniyatni anglash Isyon fikran boshlangan boʻlsa-da, farishtalar oxir-oqibat yerga tushib, insonlar hayoti bilan yaqindan tanishadi. Yerdan ular zulmga asoslangan davlat boshqaruvi, dinning hokimiyatni mustahkamlash vositasiga

aylanishi, mansab uchun pora va tamagirlik, adolat nomidan qilinadigan zo'rvonlik, kabi holatlarga duch keladilar. Muallif shu orqali osmon tartibi ham, yer tartibi ham mukammal emas, degan fikrni ilgari suradi. Demak, adolat ham, yovuzlik ham absolyut emas — ular ijtimoiy sharoitga bog'liq holda shakllanadi.

Isyonning mohiyati Roman davomida farishtalar Xudoga qarshi qurolli qo'zg'olon ko'tarish fikriga keladilar. Ammo vaqt o'tishi bilan ular jang va kuch ishlatish ham aslida adolat emasligini anglab yetadi. Yovuzlikni yovuzlik bilan yengib bo'lmaydi.

Natijada ular shunday xulosaga keladilar:

> Haqiqiy isyon — bu tafakkur isyoni.

Demak, erkinlik — bu tashqi kuch orqali emas, balki ongning uyg'onishi orqali qo'lga kiritiladi.

Roman shuni ko'rsatadiki, inson ham, farishta ham haqiqatni topish uchun avvalo o'z jaholatidan qutulishi, mustaqil fikrlashni o'rganishi kerak.

Xulosa “Farishtalar isyoni” romanida yovuzlik va adolat tushunchalari o'zgarmas, mutlaq kategoriya sifatida emas, balki nispiy, dinamik va sharoitga bog'liq tushunchalar sifatida talqin qilinadi. Anatole Frans o'quvchini har qanday hukmronlik, mafkura yoki e'tiqodni aql mezoni bilan baholashga chaqiradi.

Asardan olinadigan asosiy xulosa shundan iboratki: haqiqiy adolat tashqi tuzumlarni almashtirishda emas, balki insonning ichki ongini ozod qilishidadir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Frans, A. Farishtalar isyoni (Le Révolte des anges). — Parij, 1914.
2. Qodirov, K. XX asr fransuz adabiyoti tarixi. — Toshkent: O'qituvchi, 2005.
3. Karimov, Sh. Jahon adabiyoti namoyandalari. — Toshkent: Fan, 2012.
4. Literary Encyclopedia. Anatole France Biography and Works. — London, 2010.